

at de der skulle nyde godt af disse Foranstaltninger, ikke ville være fristede til at tage Lodderne saa smaa, som de ellers muligvis vilde blive, naar de skulde udrede en Tiendedel af Ejendommens Værdi. Naar en Landarbejder skal staffe Penge til Beje for at erhverve sig en saadan Ejendom, som den Landbotommisssionens Flertals og Regeringens Forslag i det hele gaar ud paa, vil dette: hvor mange Penge han kan staffe til Beje og paa hvilken Maade han kan staffe dem til Beje, have meget stor Indflydelse paa, hvor stor en Lod han tager, og han vil da være fristet til at tage en for lille Lod, saaledes at han bliver nødt til at søge det allervæsentligste af sit Erhverv ude. Derved vil Lodden hjemme forsmindes, thi det kan være meget rigtigt, som der siges fra mange Sider, at det er heldigt, at Landarbejderne have et saadant Stykke Jord, som de kunne pusle med efter Traften, efter den Tid, hvori han arbejder for andre, men vi kunne dog vist ogsaa være enige om, at det Arbejde, som bliver gjort, efter at en Mand har udført en anstrengende Dagsgerning, bliver alligevel ikke noget Arbejde, som der er tilstrækkeligt Guld i. Vi ville da i Birteligheden naa dertil, at jo mere man tvinger Manden ud at arbejde paa Herregaardene, jo mere man tvinger ham ud paa Dagleje, des mere vil hans Jord blive forsmøgt hjemme. Dette vil, forekommer det mig, være en daarlig Samfundsokonomi, thi Samfundet staar sig netop bedst ved, at Forholdet bliver det, at Arbejderne kaster hele sin Arbejdskraft, hele sin Energi over paa den Jord, som han har under sine Hænder, at denne Jords Drift altsaa ikke bliver som et Appendix til et andet Arbejde, men at den bliver det, som han sætter hele sin Lid til som det, han skal have sit Udkomme af. Ved de Forslag, som ere fremkomne fra anden Side, de oprindelige Forslag, som gaa ud paa Selveje, vil det Forhold finde Sted, at Arbejderen haade af Hensyn til de Midler, han har at staffe til Beje, og af andre Hensyn, vil tage den mindst mulige Lod og ellers bygge sit Haab paa Arbejde hos fremmede. Ved det Forslag, jeg har stillet, vil Forholdet være omvendt, der vil han søge at faa saa stort et Areal under Hænder, at han kan eksistere derpaa. Derved vil, forekommer det mig, haade Samfundet og Arbejderen være bedst tjent. Det, man altsaa kan indvende og har indvendt fra forskellige Sider mod Selveje, er, for at sammendrage det, dette, at man hævder, at Brugeren af disse Selveje-domme vil blive afhængig af Kapitalen, at han ikke vil sidde tryk paa sin Ejendom, men derimod i højeste Grad utræg-

saaledes som desværre en meget stor Del af vor Landbefolkning sidder paa deres Ejendomme, og dernæst dette, at disse Ejendomme ville blive for smaa af forskellige Grunde, saaledes at Arbejderen ogsaa i en anden Retning kommer til at sidde afhængig, nemlig afhængig af Arbejdsgiverne rundt omkring, afhængig af Kapitalisterne, og endelig dette, at Jorden bliver daarlig dreven, bliver forsmøgt, bliver dreven ved Traftensarbejde. Det er det Perspektiv, som aabner sig for Selveje, og det er denne Kritik, der rettes fra mange Sider mod Selveje, og som jeg tror er fuldstændig berettiget. Men foruden at Lodderne under disse Forhold blive for smaa, har Forslaget endnu en Fejl, og det er, at Lodderne blive for smaa. Det er ganske vist, at det er en Begyndelse med en Husmand i hvert Sogn om Aaret i Løbet af de 5 Aar, hvorefter man, naar man saa ser, hvorledes det gaar, kan gaa videre. Men jeg tror, at man meget godt kunde gaa et Skridt videre, at man med det samme kunde søge at afhjælpe den Mangel, som der er ved dette Lovforslag, nemlig at Lodderne blive for smaa. I den Henseende har jeg tilladt mig i mit Forslag at henpege paa Præstegaardsjorderne, Jorder, som mange Gange og vel i de fleste Tilfælde ligge Præsterne til Byrde, og som man meget godt kunde inddrage, og altsaa derved skabe mange selvstændige Hjem. Man vil maasse indvende, at dette lader sig ikke gøre i Øjeblikket og ikke lader sig gøre ved et Forslag her, idet der dertil maatte udtræves en Ordning af Præsternes Lønningsforhold. Men jeg kan der henpege paa, at en Ordning af dette Forhold, naar vi først ere enige om, hvad Præstegaardsjorderne skulle benyttes til, vil det ikke være saa vanskeligt at faa, saaledes at Præstegaardsjorderne kunne inddrages. Allerede i 1875 er der fra Regeringens Side fremsat et Forslag til en Præstelønningslov, som sigter til at sætte Præsterne paa fast Løn, og hvorved der disponeres over Præstegaardsjorderne. Der er siden den Tid fremkommet adskillige Forslag fra anden Side, fra Medlemmer her i Tinget, fra forskellige Partier her i Tinget. Vil man altsaa ordne dette Forhold, er der altsaa Materiale nok til Stede dertil. Bliver man blot enig om at benytte Præstegaardsjorden paa den Maade, som af mig antydet, vil det ikke være vanskeligt at faa ordnet Forholdet til Præsterne, idet Materialet til en Præstelønningslov foreligger i saare rigt Maal i Rigsdagstidenden gennem den sidste Snes Aar. Naar Præstegaardsjorderne inddrages, vil man ogsaa kunne faa Antallet af de selvstændige Hjem